JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Jäntti, Saara; Järvinen, Suvi

Title: Kotiblogien julkiset käpertymisen maisemat

Year: 2014

Version: Published version

Copyright: © Tekijät & Nykykulttuurin tutkimuskeskus, 2014.

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Jäntti, S., & Järvinen, S. (2014). Kotiblogien julkiset käpertymisen maisemat. In T. Saresma, & S. Jäntti (Eds.), Maisemassa : sukupuoli suomalaisuuden kuvastoissa (pp. 217-248). Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja, 115. http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5677-6

KOTIBLOGIEN JULKISET KÄPERTYMISEN MAISEMAT

Saara Jäntti ja Suvi Järvinen

Tarkastelemme tässä artikkelissa naisten kirjoittamien blogien[1] joukkoa, jota nimitämme kotiblogeiksi. Analysoimme sitä, miten kodista tulee maisema ja millaisista maisemista blogien kuvasto koostuu. Osoitamme, että koti elettynä paikkana ja julkisesti kotiblogeissa representoituna kuvastona ovat jännitteisessä suhteessa toisiinsa. Lisäksi kysymme, mitkä ovat kotiblogien maisemien modaliteetit ja miten niiden kautta tuotetaan sukupuolta.

Kotiblogit liittyvät läheisesti käsityöblogien genreen, joka on yksi vanhimmista blogityypeistä. Yhteyksiä on myös sisustus-, muoti- ja ruokablogeihin. Kotiblogeissa näitä erilaisia kotiin ja arkeen liittyviä teemoja kuitenkin käsitellään vähemmän systemaattisesti kuin tarkemmin rajatuissa, yhden aiheen ympärille rakennetuissa blogeissa. Blogien kohdalla ei ole kyse täysin selvärajaisista genreistä ja niiden painotukset saattavat vaihdella ajan myötä. 18.12.2013 hakusanalla ”koti” löytyi blogilista.fi -sivustolta 1476 blogia, joten kyse on melko suositusta aiheesta – ja keskeistä roolia koti näyttelee usein sellaisissakin blogeissa, jotka käsittelevät vaikkapa arkea, lapsia tai perhe-elämää. Maaliskuussa 2014 markkinoille tuli uusi lehti, *Parhaat kotiblogit*, jonka tekijät toivovat lehden auttavan lukijoita löytämään kymmenistä asumiseen ja kodin ympärille keskittyvistä blogeista parhaat. Lehden teemoja ovat puutarha, ruoka, sisustus, matkat ja DIY.[2]

Pittoreskit blogit tutkimuskohteena

Aineistomme on valikoitunut rihmastomenetelmän avulla. Sittemmin jo blogosfääristä poistetun *Liivian talossa* -blogin (ja sen jälkeen perustetun *Via Liivia* -blogin) ympärille kerääntynyt blogien

joukko muodostaa väljän yhteisön. *Via, …minulta* (ent. *Chocolate circus), himalainen, Auringonkerääjä* (ent. *Nurjat*), *Villa Inkeri, Souvenirs, Puhti, Nämä hetket, Juuri tällaista* ja *Koivukuja* muodostavat yhden rihmastomaisesti toisiinsa kytkeytyvien kotiblogien joukon. Blogit kietoutuvat toisiinsa lukijakommenttien, blogien sivupalkkeihin linkitettyjen, mielenkiintoisiksi nimettyjen blogien, kommenttiosastoihin kirjautuvien lukijanimien ja blogiosoitteiden kautta. Kirjoittajat myös mainitsevat toisiaan blogiteksteissä ja haastavat toisiaan erilaisin meemein[3] kertomaan itsestään.

Rihmastomenetelmällä valikoitunutta blogiaineistoamme yhdistää pittoreski tyyli. Alexander Rossin (1986, 25) mukaan pittoreski liittyy paikan ja paikallisuuden kuvaamiseen, visuaalisuuden korostamiseen erityisesti valon ja varjon avulla, ränsistyneisiin ja kuluneisiin kuvaamisen kohteisiin ja kerronnallisuuteen. Pittoreski on kuluneen, luonnontilaisen ja epäsäännöllisen arvostamista, ja Rossin mukaan käsitettä voidaan käyttää niin kertomakirjallisuuden kuin maisemamaalauksenkin kuvaamiseen. Maunu Häyrysen (2005, 39) mukaan pittoreskin tyylin esiinmarssi maisemakuvauksessa liittyy olennaisesti kauneuskäsitysten irtautumiseen yläluokkaisesta ylevyydestä niin, että maisemanautinto oli keskiluokan omaksuttavissa: ”Pittoreski toimi eräänlaisena suodattimena, jonka avulla perifeerisiä seutuja tai marginaalisia elämänpiirejä voitiin tarkastella etäännytetysti kuten taideteoksia.”

Juuri näiden blogien valokuvien ja kirjoitusten äärelle meidät onkin seisauttanut niiden pittoreski, hieman pysähtynyt kauneus ja useimpien tekstien poeettinen sävy. Bloggaajat ovat usein taitavia valokuvausteknologian käyttäjiä ja he esimerkiksi käsittelevät valokuviaan erilaisin suodattimin yhtenäisen värimaailman luodakseen. He ikään kuin maisemoivat valokuvansa niin, että ne sopivat yhteen ja samalla noudattavat blogin yleistä visuaalista linjaa. Valokuvien paljous ja visuaalisuuden keskeisyys on saanut meidät ajattelemaan blogeja maisemina. Kuten Gillian Rose[4] on todennut, visuaalisuus ja sen tuottama nähdyn ja näkijän välinen suhde erottaa maiseman käsitteen paikasta ja tilasta. (Merriman *et al.* 2008, 200.) Blogien pitäjillä vaikuttaisi myös olevan yhteneväisiä ajatuk-

sia kauneudesta, estetiikasta ja arjen olemuksesta: kyse on siis osin itseään toistavasta kotiblogikuvastosta pikemminkin kuin yksittäisistä kuvista (vrt. Häyrynen 2005, 59 –64).

Tarkastelemme kotiblogien välittämiä sukupuolittuneita merkityksiä ja kuvaston aihepiirejä lähiluvun avulla. Kuvastot ovat itsessään sukupuolittuneita, mutta niissä ilmenevä toimijuuden esittäminen ja analyysi yhdistyy kuvastojen tuottamaan sukupuoleen. Keskeiseksi nousee erityisesti se, miten niiden tuottamaan maisemaan asettaudutaan. Kysymme, millaisia toiminnan modaliteetteja eli muotoja liittyy siihen prosessiin, jossa kodista tulee maisema. Blogikuvaston tuottaminen on yksi toimijuuden tasoista; toinen on se, jota kuvissa ja teksteissä tuotetaan. Nämä modaliteetit liittyvät siihen miten ja millaista sukupuolta kotiblogeissa tuotetaan.

Kodista tulee maisema

Koti maisemana ei vain heijasta arvoja, vaan tuottaa ja uusintaa niitä. Maisema on artikkelissamme sekä konkreettinen että metaforinen käsite: viittaamme sillä sekä blogeissa näkyviin luonnonmaisemiin ja niiden funktioon että kotiblogeihin kulttuurisena mediamaisemana. Kotiblogeissa koti tuodaan yksityisyydestä internetin julkiseen tilaan ja sitä katsellaan bloggaajan ottamiin kuviin tekemien rajausten kautta: niiden visuaalinen tyyli kytkeytyy tietynlaisiin toimijuuksiin ja olemisen ideaaleihin.

Maisema saa kotiblogien kontekstissa useita merkityksiä. Ensinnäkin kotiblogien kuvastoihin kuuluu tunnistettavia kaupunki- ja luontomaisemia. Kotiblogien kodit ovat paikkoja, joista käsin avautuu erilaisia maisemia, jotka paikantavat blogit ja niiden esittämät kodit kulttuurisesti ja maantieteellisesti. Bloggaajat myös liikkuvat lähiympäristöissä ja tuovat blogeihinsa esimerkiksi matkoilla ottamiaan maisemakuvia. Luonnonmaisemat piirtyvät osaksi kotien maisemaa, kontekstoivat asujien elämismaailmaa ja rakentavat bloggaajan identiteettiä.

Kuva 1. Vaahteramäen lapset (5.11. 2011).

Maisemakuvat eivät kuitenkaan hallitse kotiblogeja. Koti ei ensisijaisesti ole paikka, josta käsin maisemia katsellaan vaan blogien kautta internetiin, julkiseen tilaan, luodaan kotien maisemia, joita lukijat katselevat. Suuri osa blogien kuvista on interiöörejä. Kun kameran linssi ja lukijan/kuvaajan katse rajautuvat pääosin kodin sisätiloihin, huonejärjestyksiin ja eri kulmista avautuviin näkymiin, koti itse tulee kuvatuksi maiseman kaltaisena. Se muuttuu kuvaamisen kohteeksi, jossa valot, varjot ja erilaiset sisutukselliset elementit muodostavat kuvauksellisia kokonaisuuksia (kuva 2).

Kulttuurimaantieteilijä John Wylie (2006, 465) märittää maiseman jännitteeksi katsojan ja katsottavan, subjektin ja objektin välillä. Hänelle maisema ei ole jotakin, joka on epämääräisesti sisällä tai epämääräisesti ulkopuolella, vaan juuri se jännite, jonka läpi ja avulla sisä- ja ulkopuolisuuksia itsen ja maailman välillä luodaan. Koska kotiblogien kuvastoissa ulkotilaan kuuluvat maisemat pitkälti rajautuvat pois kuvista (esim. kuva 1), kotien sisäkuvat muo-

Kuva 2. Koivukuja (3. 11.2011).

dostavat kotiblogien maisemassa pitkälti sen jännitteisen tilan, jossa sisä- ja ulkopuolisuuksia neuvotellaan. Ja koska etäisyys ja tietty syvyysulottuvuus kuuluvat maiseman käsitteeseen, kotiblogikuvastot maisemiksi ajateltuina luovat kovin ahtaan vaikutelman: kun suuri osa kuvista (kuten kuvissa 1 ja 2) rajautuu sisätilaan, ulkona olevat maisemat rajautuvat pois ja kodin sisätilat tuntuvat muodostuvan etäisimmäksi mahdolliseksi tilaksi. Blogien muodostamia rihmastomaisia linkkejä seuratessa kuvasto toistuu – ja syntyy maisema.

Koska kotiblogien kuvasto suurimmaksi osaksi koostuu näistä kodin sisätiloja esittävistä kuvista, asettuu koti elettynä paikkana ja kulttuurisena maisemana niissä jännitteiseen suhteeseen. Kodin visuaalisissa esityksissä kotiin mahdollisesti kuvateksteissä sisäänkirjoitettava elämä ja toistuva ja rutiininomainen arki pysäytetään kuviksi, jotka etäännyttävät sekä kuvaajaa että katsojaa kodis-

sa eletystä arjesta. Juuri etäisyys, arjen estetisointi ja blogien toisteinen kuvasto saa ajattelemaan kotiblogien koteja maisemana, joita ei yhdistä niinkään yhteinen kuvauksen kohde kuin ”yhteinen diskursiivinen tila ja sitä hallitseva järjestelyperiaate” (Häyrynen 2005, 60 maisemakuvastoista). Toisaalta kotiblogin tekijä on myös kodin asuttaja, jolloin kahden paikkasuhteen välille syntyvä jännite ilmentää myös bloggaajan sisäistä jännitettä. Näin syntyy kolmitahoinen, ahdas, sisäpuolisuuksiin keskittyvä minän maisema, johon lukija/katsoja blogosfäärijulkisuudessa kutsutaan sisälle. Jännite, jonka läpi ja avulla sisä- ja ulkopuolisuuksia katsojan ja katsottavan, itsen ja maailman, subjektin ja objektin, välillä luodaan (vrt. Wylie 2006, Merriman *et al.* 2008) muodostaa keskeisen osan kotiblogien visuaalista, ideologista ja sukupuolittunutta mikromaisemaa.

Koti syntyy asujan ja asutetun tilan päivittäisessä ja toistuvassa vuorovaikutuksessa. Asumisen jäljet kertovat asukkaan ja kodin ruumiillisesta suhteesta. Kotiblogien kuvastossa ruumiillisuus näkyy muun muassa siinä, että niissä usein kuvataan syömiseen ja lepäämiseen liittyviä arjen tiloja. Koti myös myötäilee ja mukautuu asujan mielitekoihin ja esineet vaihtavat paikkaa niiden vuoksi (*Villa Inkeri* 17.9.2012). Kodin (huone)järjestykset saattavat ”tuntua” vääriltä ja niitä vaihdetaan. Asujan ja asunnon välinen suhde muodostuu näin jatkuvan vuorovaikutuksen tilaksi, jossa kodin järjestykset ja asuja jatkuvasti muovaavat toisiaan, mukautuvat toisiinsa. Kodin asuttaminen ja eläminen on prosessi. Kotia pohditaan aktiivisesti ja sitä saatetaan personifioida, kuten *himalainen* (20.2.2011) tekee kirjoittaessaan kirjahyllystä, joka ”puhuu, että se haluaisi olla ehkä harmaa ja että se voisi muuttaa meidän olohuoneeseen”.

Koti muodostaa aineistossamme tärkeän elämän ja siitä kertomisen kehikon. Koti on itsessään jo sukupuolittunut, historiallisten ja kulttuuristen neuvottelujen ja merkityksenannon kautta määrittyvä tila (Saarikangas 2006, 2009). Materiaalisena, fyysisenä tilana se näyttelee keskeistä osaa blogien kuvastoissa ja kirjoittajien kuvaamissa arjen toiminnoissa. Blogeissa tuotetaan aktiivisesti blogin kautta internetiin kodin representaatioita, *kotia* verkkoon. Keskiös-

sä ovat bloggaajan ottamat arkiaiheiset valokuvat ja niihin liittyvät tekstit. Toisin kuin vaikkapa muotiblogeissa (ks. Noppari ja Hautakangas 2012), kotiblogissa bloggaaja itse ei ole pääosassa eivätkä kuvat pääasiassa kuvaa häntä itseään vaan kotia ja siihen liittyviä asioita. Tekijä on läsnä välillisesti lähinnä ottamiensa ja netissä jakamiensa kuvien kautta.[5] Kotibloggaaja on samanaikaisesti sekä itsensä että kotinsa tekijä, joka katsoo kotia kulttuuristen konventioiden ja normien säätelemän katseen läpi. Kotiblogien kuvastoissa ruoka-, luonto-, käsityö-, matka- ja lapsiaiheiset kuvat, erilaiset kodin sisä- ja ulkotilat sekä kuvat huoneista ja huonekaluista, vaatteista, kirjoista, leipomuksista, rakennuksista ja ikkunoista näkyvistä maisemista esiintyvät limittäin ja lomittain bloggaajan kulloisenkin kiinnostuksen kohteen mukaan, osana arjen virtaa. Refleksiivinen kodin paikkakokemuksen esittäminen ulkoapäin ja yleisölle, blogiyhteisölle, luo kotiblogissa representoidusta kodista tilan, maiseman, jonka osaksi bloggaaja itse asettuu. Kotiblogien koti on yhtaikaa eletty paikka ja – internetissä esitettynä – osa suomalaista mediamaisemaa.

Koti liittyy niin keskeisellä tavalla asujan ruumiillisuuteen, identiteettiin ja persoonaan, että koti ja maisema tuntuisivat lähtökohtaisesti muodostavan lähes vastakkaisen paikkasuhteen: siinä missä kotiin liittyy ajatus läheisyydestä, maisema kytkeytyy ajatukseen etäisyydestä ja syvyyssuhteista. Kotiin liittyy myös ajatus yksityisyydestä: koti on paikka, joka suojaa – myös katseilta. Tutkimuksessa koti on liitetty feminiinisyyteen kun taas maisemoiva katse on kytketty maskuliiniseen tapaan tuottaa paikan kuvauksia (Rose 1993, McClintock 1995, Dowler 2005).

Kulttuurimaantieteilijä Tim Cresswell kuitenkin esittää, että sama paikka voi olla toiselle paikka ja toiselle maisema. Hänen mukaansa paikkana ajatteleminen (paikkaisuus, place-y) korostaa eletyn ja muuntuvuuden ulottuvuuksia, kun taas maisemaksi ajatteleminen (maisemallisuus, landscape-y) korostaa materiaalisuutta ja estetiikkaa, esteettisiä ominaisuuksia (Merriman *et al.* 2008, 194). Kotiblogien tavassa kuvata koteja näitä kahta paikkasuhdetta kuitenkin tuotetaan rinnakkain ja lomittain. Niissä kodista tehdään jul-

kinen katseen kohde, mikä liittää ne Suomessa 1960- ja 1970-luvuilta alkaen yleistyneeseen sisustuslehtien (Sarantola-Weiss 2009, 39) sekä 2000-luvulla suosituiksi tulleiden kodin sisustusohjelmien (esim. Soronen 2011) tapaan kuvata koteja. Näiden tapaan myös kotiblogeissa kodin kuvaamista ohjaavat tietyt konventiot ja ne toteuttuvat ja luovat asumisen ideaaleja ja normeja. Kotiblogeissa kotia paikkana elää ja sitä maisemana tuottaa sama henkilö.

Julkisen rajaama maisema

Kotiblogien internetiin luoma kotien maisema ei ole autenttinen läpivalaisu bloggaajien kodeista ja niiden arjesta vaan harkittu esitys kodista. Kotiblogit rakentavat kodin representaatioita internetin julkiseen tilaan ja siten tuovat yksityiseksi ja intiimiksi mielletyn kodin tilan julkisen tarkastelun kohteeksi. Ne siis liittyvät osittain prosessiin, jota Lauren Berlant (1997) on nimittänyt julkisen tilan intiimistymiseksi. Tällä hän tarkoittaa sitä, että ihmiset yhä enenevässä määrin ovat esillä yksityiselämänsä kautta. Kotiblogeissa rakentuva koti on sekä julkinen että yksityinen, ja sitä voidaan hahmottaa tarkentavalla käsiteparilla julkinen yksityinen ja yksityinen yksityinen (Jallinoja 2000; Noppari ja Hautakangas 2012). Julkinen yksityinen muodostuu julkisesti esillä olevasta yksityisyyden tilasta, siitä osasta kotia ja yksityiselämää, jonka bloggaaja kulloinkin päättää jakaa lukijoidensa kanssa. Yksityinen yksityinen puolestaan on julkisuudelta peittoon jäävää yksityisyyttä, se, mistä verkossa ja blogissa vaietaan.

Kotiblogeissa rajataan aiheita, jotka eivät kuulu niiden maisemaan (vrt. Häyrynen 2005, 64). Esimerkiksi seksuaalisuus on kotiblogeissa aihe, jota ei jaeta muille. Siitä ei puhuta eikä sitä esitetä. Fyysistä ja affektiivista läheisyyttä tuotetaan blogien kuvallisissa esityksissä äidin ja lasten tai – harvemmin – isän ja lasten tai vain lasten välille. Julkinen yksityinen piirtyy kuvissa esille myös siten, että lika, työ ja raadanta on ”siivottu pois.” Feministisessä tutkimuksessa kotia on korostettu juuri naisten työpaikkana (ks. Soro-

nen 2011, Moran ja Skeggs 2004, 91– 93) ja sitä on kritisoitu naisille vaarallisena paikkana muun muassa koteihin piiloutuneen väkivallan, taloudellisen riippuvuuden ja sen mahdollistaman vallankäytön vuoksi (esim. Husso 2003). Kotiblogien kodit ovat lähinnä rauhan ja harmonisuuden paikkoja, joissa oleillaan yhdessä rakkaiden kanssa ja vietetään aikaa ja tehdään arkisia askareita, joita ei määritellä työksi. Kotityöt muuttuvat puuhailuksi, jota voidaan listata vaikkapa seuraavalla tavalla: ”Villapuseron tekeminen, laatikoiden järjestely, pyykinpesu, pieneksi käyneiden vaatteiden laittaminen kiertoon, leipominen, lättyjen paistaminen, suklaajäätelön syönti, huonekalujen siirtely [– –]” (*himalainen* 27.1.2013). Koti on puhdistettu esteettinen kokemus ja työn vastapaino, ei työpaikka. Kuten Kirsi Saarikangas (2006, 227) huomauttaa, kotiin sidottu toimettomuuden läpäisemä naiseus on lähtökohtaisesti keskiluokkaista; työväen luokan naisille kodit – usein myös toisten naisten kodit – ovat työpaikkoja. Siivoamista esiintyy lähinnä teksteissä tai blogiin voidaan päivittää hetki, jolloin ikkunasta sisään pyrkivä valo houkuttaa bloggaajan keskeyttämään siivoamisen ja ryhtymään valokuvaamaan (*Villa Inkeri* 4.11.2011).

Koti näyttäytyy blogeissa ensisijaisesti kuvattuna ja katseen kohteeksi asettuvana paikkana, maisemana. Mielenkiintoista kyllä, myös teknologia, joka mahdollistaa arjen jakamisen netissä ja liittää blogit nykyaikaan, on pitkälti rajattu pois niiden kuvastosta. Tietokoneista tai matkapuhelimista on kuvia harvoin. Teknologian mahdollistama arjen ”jakaminen” blogeissa limittyykin kiinnostavalla tavalla menneisyyden läsnäoloa henkivien blogikuvien kanssa. Koti, jossa teknologiaa käytetään, on puhdistettu sen läsnäolosta; se piiloutuu yksityiseen yksityiseen – paitsi silloin kun se ei toimi: muutokset blogialustalla kirvoittavat kommentteja emopostauksissa. Kuvat nykypäivään liittävä teknologia piilottuu aivan samoin kuin kansallisen maisemakuvauksen kohdalla tapahtui: kehittyvä teknologia mahdollisti uudenlaisen ympäristön kuvaamisen, mutta itse teknologia häivytettiin pois kansallisesta maisemakuvastosta (Häyrynen 2011, 27).

Toisaalta kotiblogeja voidaan myös tarkastella ympäristönä, jossa rajankäyntiä kanssakäymisen muodoista ja sopivuuden rajoista neuvotellaan päivittäin (vrt. Östman 2008). Tekijät kyllä tekevät tietoisia rajauksia jo heti alkumetreillä esimerkiksi anonymiteettinsa suhteen käyttämällä nimimerkkejä tai pelkkiä etunimiä. Perhettä ja lapsia suojataan esittämällä heistä vain tunnistamattomiksi liikahtaneita tai kasvot peittäviä kuvia.[6] Toisaalta yksityisyyden sääntely on myös riippuvainen bloggaajan kulloisesta mielentilasta ja kirjoitustilanteesta – jopa ajankohdasta. Kuohuttava tapahtuma tai jopa myöhäinen kirjoitusajankohta saattaa hetkellisesti muuttaa kirjoittajan käsitystä sopivuuden rajoista.

Kotiblogit voidaan nähdä toimintayhteisöinä, joiden käytännöt luovat normeja sekä bloggaamisen käytäntöihin liittyvien sisältöjen että toimintatapojen tasolla. Tässä tarkastelemillemme blogeille tyypillinen julkinen yksityisyys[7] sisältää pittoreskin tyylin tapaan pieniä säröjä: harmeja, ei riitoja; lievää epäjärjestystä, muttei kaaosta; kulumista pikemminkin kuin rikkoutumista tai hävitystä; puuhailua, muttei työtä ja raadantaa; läheisyyttä, muttei seksuaalisuutta. Kotiblogeissa yhteys ulkomaailmaan, yhteisöön, luodaan niiden kuvastossa esiintyvän, yksityisen alueelle ja kodin piiriin sijoittuvan pienen toimijuuden[8] kautta. Näin kotiblogit kytkeytyvät laajempiin kulttuurisiin merkityskokonaisuuksiin.

Toiminnan mahdollisuudet kotiblogien maisemassa

Kotiblogien maisemassa tuotetuissa kuvastoissa tuotetaan myös tietynlaista julkista kuvaa kodin ja naiseuden suhteista, naisellisen toimijuuden tiloja. Kotiblogien kuvasto rajautuu tiettyjen aihepiirien ympärille; sukupuolen kannalta keskeistä on myös se, miten tähän maisemaan asettaudutaan ja millaisia toiminnan modaliteetteja niissä tuotetaan. Marja Kaskisaaren (2004) mukaan modaalisuudella tarkoitetaan erilaisia tekemisen tai olemisen tyylejä. Modaalisuuden ymmärtäminen heuristisena mahdollistaa tekemisen ja toiminnan ehtojen kuvaamisen, eli sen tarkastelun, ”millaista subjektiut-

ta, kulttuuristen ehtojen alaista toimijuutta” jossain tietyssä diskursiivisessa kontekstissa tuotetaan. (Kaskisaari 2004, 132–133.) Seuraavaksi kysymme, mitkä ovat kotiblogien maisemissa olevat modaliteetit. Tarkastelemme kolmea keskeisintä kotiblogeissa esiintyvää toiminnan modaliteettia, jotka kytkeytyvät yhtäältä kotiblogikuvastoissa tuotettaviin toimijuuden esityksiin ja näiden kuvastojen tuottamiseen liittyvään toimintaan. Käpertymisen, säilyttämisen ja jakamisen modaliteetteihin olemme päätyneet lähiluvun avulla. Ne kuvaavat sitä, miten kotiblogien maisemassa ollaan, miten niissä toimitaan, mitä niissä tehdään ja miten niitä tehdään.

Käpertyminen

Kotiblogien kodeissa päämääränä on yleensä kodin tekeminen ja kuvaaminen viihtyisäksi ja turvalliseksi kotipesäksi, joka sulkee asujan sisäänsä. Kuten Anne Sorosen väitöskirjassaan tarkastelemissa sisustusohjelmissa, myös kotiblogeissa ”sisustuksen esitetään lisäävän asukkaiden onnellisuutta ja samalla halua käpertyä kotikoloihinsa” ja ”ajatus kodista turvattomuutena tai uhkana on tyystin ulos rajattu” (Soronen 2011, 33). Myös kotiblogit tuottavat kotia työn vastapainona, levon tyyssijana. Tällainen näkemys kodista uusintaa porvarillista ja maskuliinista, teollisen vallankumouksen jälkeen 1800-luvulla syntynyttä näkemystä kodista julkisen tilan vastakohtana, yksityisyyden saarekkeena, jonka ensisijaisena tehtävänä oli tarjota lepoa ja uusiutumismahdollisuuksia ulkomaailmassa, julkisissa toimissa ryvettyneille miehisille subjekteille. Kotiblogien blogeissa tätä kotikuvaa luovat naiset, jotka usein itse käyvät – tai ovat käyneet – töissä.

Kotiblogeissa suhde kotiin muotoutuu ruumiillisen hyvän olon ja materiaalisten järjestelyjen ja ideaalisen tunnelman kautta. Erityisesti visuaalisella tasolla koti esitetään niissä onnen, turvan, pysähtymisen ja kiireettömyyden kautta, mutta blogikuvaamisen konventioilla myös lukija voidaan kutsua moniaistiseen suhteeseen blogin kuvaaman kodin kanssa – kuin kylään tai asettumaan bloggaajan tilalle, kuten seuraavassa kuvaparissa (kuvat 3 ja 4):

Kuva 3. *Himalainen* (8.1.2012).

Kuvassa 3 bloggaaja on sananmukaisesti käpertynyt sohvalle muki kädessään. Muki ja sen ympärille kiertyneet kädet sekä käpertynyt asento luovat kiireettömän vaikutelman. Värit ovat maanläheisiä, murrettuja sävyjä. Polvi koskettaa aikakauslehteä, jonka alla on paksuhko kirja. Valokuvassa oleva henkilö viettää aikaa sohvalla mukavassa asennossa, lämmintä juomaa siemaillen ja lueskellen. Kuvassa koti on suojan ja lämmön paikka. Sohvalla oleva virkattu peitto ja bloggaajan villasukat viestivät siitä, että kodissa arvostetaan käsin tehtyjä asioita. Huomionarvoista on, että bloggaaja on itse kuvannut itsensä tässä asennossa.

Seuraavassa kuvassa hän tavallaan kutsuu lukijan asettumaan sijalleen, istahtamaan mukavasti sohvalle:

Kuva 4. *himalainen* (10.7.2012).

Bloggaaja itse ei ole tässä kuvassa lainkaan, mutta sohvalla näkyvät painaumat viittaavat siihen, että hän on istunut siinä. Kuvassa on rauhallinen ja harmoninen tunnelma. Sen värimaailma koostuu murretuista, luonnollisista sävyistä.

Esimerkkikuvissa kotiblogien konventiot korostuvat. Niillä on oma tehtävänsä bloggaajan ja lukijan välisen intimiteetin ja etäisyyden tuottamisessa. Ne tuottavat selvästi ruumiillista suhdetta kotiin. Päätön kuva korostaa bloggaajan anonymiteettia, mutta toisaalta juuri tämä peittäminen luo tilan, jossa lukija voi tavallaan astua hänen tilalleen. Kuvat, joissa bloggaajat kuvaavat osia itsestään (käsi, jalat, päätön vartalo) osana kodin interiöörejä (kuva 3) kuuluvat kotibloggauksen genreen. Näin he itse näyttäytyvät osana elämäänsä/kuvaamaansa kotia. Kuvaustavan vuoksi näitä kuvia ei voisi esimerkiksi kuvitella kenenkään valokuva-albumiin. Perinteisesti perhevalokuvissa kuvataan perheen yhdessäoloa, ei niinkään yksinäisiä rauhallisia hetkiä. Kotiblogien kontekstissa tunnistettavien ihmisten keskinäistä sosiaalisuutta kuvaavat perhekuvat tuottavat tunnistettavia identiteettejä kuvaamisen kohteille ja erillisyyttä katsojaan. Anonymiteetti taas avaa kotia ja tarjoaa lukijalle mahdollisuuden astua sisään.

Peittokasat ja lämpimät viltit villasukat ja sohvan nurkat (kuvat 2, 3 ja 4) kuuluvat kotiblogien vakiokuvastoon. Teemukin ympärille lämmittelemään kietoutuvat sormet ja kuvat tulisijoista tai niiden lämmittämiseen liittyvistä haloista (*Villa Inkeri* 4.11.2011) korostavat kodin merkitystä lämmön sijana ja erityisesti talvikuukausina käpertymistä kuvaavat valokuvat ja tekstit lisääntyvät kotiblogeissa. Lumen tulo saa asujan kaivautumaan vällyjen alle (*Villa Inkeri* 28.10.2012) ja kodin merkitys kytkeytyy yhä vahvemmin kotilieteen.

Suomalainen koti on paikka, jossa lämmöllä on erityinen merkitys kylmän ulkomaailman torjumisessa. *Himalainen* (19.01.2013) kirjoittaa blogissaan halonhakureissusta ja turvallisesta olosta, joka johtuu siitä että puuta on paljon ensi talvenkin tarpeisiin: ”Tehtiin halonhakureissu. Paljon turvallisempi olo, kun tietää, että on puuta ensi talveksikin, paljon puuta [– –].” Tässä esimerkissä tiivis-

tyy myös kodin rakentumiseen kuuluva lähdön ja paluun logiikka. Rita Felskin (2000, 88) minimalistisen määritelmän mukaan koti on mikä tahansa paikka, jossa *käydään* niin usein, että se tuttuudessaan alkaa toimia oman minän symbolina ja vahvistuksena. Myös kotiblogien kodeista lähdetään ja niihin palataan, ja usein juuri poissaolo vahvistaa kodin merkitystä turvapaikkana, josta käsin ulkomaailmaan suuntaudutaan. Blogeissa arki ja elämä yleensä rakentuvat monipaikkaisina, mutta juuri koti on se paikka, jota eniten kuvataan ja johon elämä keskittyy ja jatkuvasti palaa. Niinpä talvisia maisemia katsellaankin usein turvallisesta sisätilasta käsin: esimerkiksi auton ikkunoiden takaa (*himalainen* 25.1.2013, *Via* 19.1.2013). Kesällä valokuvat ulkoa lisääntyvät; koti laajenee pihaan, puutarhaan, kaupungille. Kotiblogien kodit elävätkin vahvasti vuodenkierron mukana. Luonto tulee osaksi kotia myös ajallisen ulottuvuuden kautta.

Käpertymisen kuvastoissa ruumiillisuus on vahvasti läsnä yllä esitellyissä sohvakuvissa, mutta myös ruokaa esittävissä kuvissa. Näissä keskeisellä sijalla ovat herkuttelu ja nautinnot: hillo- ja teepurkit kertovat asujan mausta ja arvoista. Samalla kun tee ja siihen liittyvä filosofia rauhoittumisesta ja arjen arvostamisesta tuntuvat kytkevän blogistin nykyhetkeen ja hänen suomalaisen kotinsa kontekstiin, liittyy teenjuonti vahvasti myös itämaiseen estetiikkaan, jossa tyytyväisyys löydetään vähästä, pyritään hidastamaan ja olemaan paikoillaan. Käpertymisen kuvastoon liittyvät nyt-hetken arvostus ja hyvä olo.

Säilyttäminen

Vaikka internet mieltyykin loputtomaksi tilaksi, jonne lähetetyt postaukset helposti katoavat bittiavaruuteen, säilyttäminen on kotiblogeissa keskeinen modaliteetti, jonka merkitykset kytkeytyvät monitasoisesti blogin funktioon ja kuvastoon. Säilyttäminen on niissä konkreettista säilömistä: sadonkorjuun ja siihen liittyvien töi-

den kuvaamista (esim. kuva 5). Ja toisaalta blogia itseään voi pitää eräänlaisena muistojen säiliönä: bloggaajat tallettavat sinne kauniina, arvokkaina – ja samalla katoavaisina – pitämiään asioita, esimerkiksi kuvia lapsista, lapsuutta.

Iris Marion Young (1997, 151) hahmottelee kotia paikkana, jossa yksilöt ja yhteisöt neuvottelevat identiteettejä erilaisten toimintojen kautta. Säilyttäminen, *preservation*, on Youngin mukaan yksi kodin neljästä positiivisesta arvosta turvallisuuden, yksilöitymisen, ja yksityisyyden lisäksi. Preservation-termi suomentuu myös sanoilla *säilöminen, rauhoittuminen* ja *varjelu*; oikeustieteessä siihen liitetään myös *voimassa pitämisen* merkitys. Kotiblogien tapaa kuvata koti nämä preservation-sanan eri merkitykset kuvaavat erinomaisesti. Arkea ja kodin tiloja dokumentoimalla blogeissa varjellaan ja pidetään kotia voimassa, yllä. Kotia rauhoitetaan ulkomaailman vaatimuksilta ja siellä konkreettisesti säilötään asioita tulevaisuuden varalle. Koti näyttäytyy niissä ”ajattelevana instituutiona” (Douglas 1991, 294–295), jolla on erityinen suhde aikaan: varastoimisen, säilömisen ja säilyttämisen käytänteillä koti varautuu tulevaan. Ruoan varastoiminen ja käsittely tulevaa käyttöä varten on yksi esimerkki tällaisesta tulevaisuuteen suuntautuneesta kodin toiminnasta. Sitä esittävät kuvat kuuluvat keskeisesti kotiblogien kuvastoon (kuva 5).

Kuva 5. *Arjen aarreaitta* (21.10.2012).

Säilöttäessä saatavilla olevista raaka-aineista valikoidaan säästettäviksi ne, mitkä tulevat ravitsemaan yhteisöä niukkoina aikoina. Kotiblogiin tuotetaan tulevia muistoja, sitä, mitä halutaan muistaa. Muistamista ohjaavat niin esteettiset arvot kuin kulttuuriset normitkin. Kulttuurisesti, sukupuolen näkökulmasta ajatellen, säilöminen ja säilyttäminen ovat naistapaista[9] (Jokinen 2005) toimintaa, joka liittyy naisen tehtävään biologisen ja kulttuurisen reproduktion saralla. Myös kotiblogeissa tämä yhteys on selvä: monet kotibloggaajat ovat pienten lasten äitejä ja aloittavat bloggaamisen perhevapailla. He tallentavat blogeihinsa muistoja, ”säilövät” ohikiitävää arkea. Muistaminen koetaan arvokkaaksi, katoavaisuutta harmitellaan. Blogit ovat paikkoja, joihin säilötään muistoja tuleville sukupolville. Esimerkiksi *Pieni pala tallessa* -nimisen blogin alaotsikko kuuluu: ”Ihanilla elämänvaiheilla on tapana mennä nopeasti. Kunpa jotain saisi talteen.” *Arjen aarreaitta* bloginimenä kuvaa osuvasti blogien funktiota tallentamisen paikkana: blogiin tallennetaan arjen pysäytyskuvia, katoavia ja ohikiitäviä hetkiä. Usein motiivina on lapsuuden ajan muistojen tallettaminen omille lapsille. Tällainen nyt-hetken taltioiminen on kulttuurisesti opittu, päiväkirjakirjoittamisesta bloggaukseen siirtynyt konventio (ks. Sääskilahti 2011).

Monessa tarkastelemassamme kotiblogissa ymmärrys kaiken katoavaisuudesta näyttäytyy visuaalisena melankoliana tai nostalgiana. Visuaalisessa tarkastelussa kotiblogien ajallinen painopiste kiertyy nykyisyydestä menneisyydeksi. Tätä tulevaa menneisyyttä kuitenkin luodaan blogissa nimenomaan nykyhetkeä dokumentoimalla, ja jaettuna oletuksena on, että bloggaukset tallentavat nimenomaan juuri tällä hetkellä elettävää aikaa, nyt-hetkeä. Blogit ovatkin nykyhetken toimintaa, jossa luodaan tulevaa menneisyyttä. Samalla luodaan blogiyhteisölle ja omille lapsille kuvaa lapsuudesta sellaisena kuin se halutaan muistettavan.

Esteettisyys on keskeinen kriteeri, jonka varassa arjen ja kodin representaatiot kotiblogeissa rakentuvat: blogipostauksista pyritään rakentamaan värimaailmaltaan harmonisia kokonaisuuksia, jossa

kuvien sommittelu ja eri elementit – värit, muodot ja valo – tukevat toisiaan. Blogi on luova projekti, johon voi tehdä jotain uutta tai jalostaa olemassa olevaa todellisuutta mieleisekseen, kaunistellakin. Esimerkiksi kamera voi olla ”kaunistelun”, jopa valehtelun väline: ”Minähän esimerkiksi valehtelen kameran avulla koko ajan. Kutsun kyllä sitä paremminkin kaunisteluksi. Ja totta, ehdottomasti se on selviytymiskeinoni täällä ei niin kovin kauniissa maailmankolkassa, jossa asun.” (*Via* 19.1.2013). Monien tarkastelemiemme blogien tekstit ovat myös kirjallisesti kunnianhimoisia: kirjoittajat pyrkivät runonomaisiin tuokiokuviin, erottamaan arjesta jotain olennaista. Järjestäminen ja valikoiminen ovat niitä keskeisiä prosesseja, joiden kautta blogeihin säilöttävät ”arjen aarteet” suodatetaan arjesta.

Arjesta ammentava kotiblogi näyttäisi olevan paikka, jossa voi ikään kuin nousta arjen yläpuolelle: blogiin valikoidaan arjen ympäristöstä kauneimmat ja parhaat palat. Kotiblogien suomalaisista kodeista nettiin piirtämää kuvaa voidaankin lukea tietynlaisena ihannemaisemana kotien arjesta, jolloin sen tarkasteleminen, mitä blogeissa kuvataan kauniina ja hyvänä, ja millaisia merkityksiä ja arvoja näihin asioihin sisältyy voi lukea merkkinä siitä, mitä kulttuurissamme parhaillaan tapahtuu (vrt. Jokinen 1997, 1). Kotiblogeja voi tarkastella näiden merkitysten luomisen maisemana, paikkana, jota käytetään itsen ja elämän jäsentämiseen ja niiden esittämiseen tuleville sukupolville. Kotiblogeja voi siten lukea merkkeinä kolmesta toisiinsa limittyvästä aikatasosta: se mitä nyt tallennetaan ja millaisena dokumentoinnin kohteena oleva nykyisyys halutaan tarjoilla blogiyhteisölle kertoo siitä, millaisten arvojen varaan tulevaa menneisyyttä halutaan rakentaa. Se millaisia rakennusaineita menneisyydestä – vaikkapa vanhojen esineiden, asumusten tai käsitöiden muodossa – nostetaan esille, kertoo yhteisön arvoista ja asenteista. Kotiblogeissa näissä valinnoissa esteettisillä arvoilla on selkeä, tärkeä rooli. Kuten Michael Featherstone (1991, 73) huomauttaa, arjen ja kodin estetisointi on keskiluokan tapa tuottaa itse itseään. Tässä keskeisellä sijalla on tyylitaju, joka on kulttuu-

rista pääomaa ja vaatii tiettyä tietoa tietää, mikä on omistamisen arvoista (Skeggs 2004, 136). Kotiblogien tyylitietoinen, arjen estetisoinnista kumpuava ihannemaisema on näin myös luokkasidonnainen maisema.

Jakaminen

Blogissa voi jakaa julkisesti tärkeinä pidettyjä asioita. Yhteys blogiyhteisöön luodaan kotiblogeissa nimenomaan kodin dokumentoinnin ja kuvaamisen kautta. Ne synnyttävät kuvaston, jota käytetään kanssakäymisen välineenä. Verkossa jaettu kodin tila ja itse blogi, johon lukija ikään kuin kutsutaan mukaan, muuttuu jälleen maisemasta ”paikaksi”, jossa ikään kuin piipahdetaan vierailulla jonkun toisen luona, hänen kodissaan. Tätä vaikutelmaa korostavat tapa, jolla blogin pitäjät huomioivat toisten kommentit kiitoksin, ja tilalliset ilmaukset, joilla blogeihin viitataan (”kiva kun kävit ’täällä’”).

Moniaistisuuteen ja ruumiillisuuteen kutsuva kuvasto tukee myös vaikutelmaa virtuaalisesta kyläilystä. Blogeissa usein esiintyvät ruoka- ja annoskuvat houkuttelevat moniaistiseen suhteeseen ja vahvistavat kuvaa paikan jakamisesta. Blogissa kuva höyryävästä teekupista tai haukatusta voileivästä luo vaikutelman aterian nauttimisen ja blogin lukemisen yhtaikaisuudesta, jaetusta nyt-hetkestä (kuva 6). Ruoka ja syöminen liittyvät myös vahvasti sosiaalisuuteen: yhteisten, jaettujen aterioiden katsotaan vahvistavan perhesiteitä ja yhteisöjä (ks. esim. Tuan 1982, 35). Ruokakuvia verkossa jaettaessa jaetaan samalla aistimuksia, estetiikkaa, aikaa, ruokaan liittyviä ideologisia arvoja ja siten vahvistetaan blogiyhteisön välisiä siteitä. Kontekstualisoimalla ateriakuva kattauksella tai kuvalla sisustuslehdestä (kuva 6) korostetaan jaettua esteettistä nautintoa. Maku ja maistaminen ovat kokonaisvaltaisesti esteettistä toimintaa (Tuan 1993, 55). Esimerkiksi seuraavassa kuvassa suklaapatukasta poistettu käärepaperi korostaa nyt-hetkisyyden vaikutelmaa.

Kuva 6. ...minulta (9.2.2012).

Maku kytkeytyy aisteihin ja tyyliin; kotiblogeissa esiintyvä ruoka ja tavat esittää sitä kytkeytyvät läheisesti identiteettiin ja ideologiaan. Kliseinen ajatus ”olet mitä syöt” näyttäisi kuuluvan verkkoidentiteetin luomisen logiikkaan. Kotiblogeissa korostetaan usein ruuan eettisyyttä, ja suositaan luomu- ja lähiruokaa. Ruuan tuoreutta ja itse kasvattamista arvostetaan. Suomalaisuus kiteytyy kuviin puurolautasista ja marjoista. Samaan aikaan kuitenkin korostetaan vaikutteita muualtakin kuin suomalaisesta ruokakulttuurista ja jaetaan kokemuksia uusista tuttavuuksista (*himalainen* 2.11.2011). Ruisleipä ja avokadolohkot yhdessä kuvattuina tuottavat kuvaa nykytrendeistä tietoisesta, mutta kotoperäisyyttä arvostavasta bloggaajasta. Tämä kiteyttää laajemminkin kotiblogien eetoksen: samalla kun käperrytään kotiin, ollaan kuitenkin tietoisia siitä, mitä muualta on saatavissa. Kotikeskeinen elämäntapa näyttäytyy tietoisena valintana.

Tämä kiteytyy esimerkiksi kuvassa 7 ja siihen liittyvässä tekstipostauksessa. Kuvassa bloggaaja on aloittanut neulomisen ja istuu lankakerät jalkojensa juuressa. Räsymatto ja blogin rintamamiestalo-konteksti muistuttavat 1950-luvun äitihahmosta, mutta neulojalla on jalassaan farkut hameen sijaan. Bloggaaja kertoo 14 vuotta sitten olleensa Berliinin Kreutzbergissä ja viittaa ”alkuräjähdykseen”, jonka seurauksena hän nyt on ”tässä”. Tekstin viitteellisyys jakaa lukijakunnan sisäpiiriläisiin, jotka mahdollisesti tietävät

Kuva 7. *via* (14.2.2013).

– tai blogia pitkään seurattuaan aavistavat, mihin ”alkuräjähdykseen” kirjoittaja viittaa. Perinteisen naistapaisen käsityön, neulomisen yhteyteen tuotuna viittauksen voi lukea merkkinä neulojan tekemästä valinnasta.

Kuva nostaa esille myös yhden keskeisen kotiblogeissa kuvattavan toiminnon: käsityöt muodostavat yhden tärkeän kotiblogikuvaston. Blogeissa kerrotaan inspiraation lähteestä, joka sysää vaikkapa kutomisen liikkeelle (*himalainen* 1.1.2013) ja esitellään valmiita saatuja käsitöitä. Usein käsitöitä tehdään lapsille, jotka saattavat toimia myös malleina (*Puhti* 1.11.2013). Näin käsityöt kytkeytyvät läheisesti äitiyteen, ne ovat yksi äitimisen muoto. Käsitöiden tekemisen kautta kotiblogeissa liitytään myös naistapaisen toiminnan historialliseen jatkumoon, naistyypilliseen luovuuteen, ja juhlistetaan sitä (käsitöiden sukupuolittuneisuudesta ks. esim. Kokko 2007 ja 2013). Kuvaan on talletettu käsitöiden tekemisen maisema; näkymä sylissä lepäävästä keskeneräisestä käsityöstä ja lankakeristä lattialla.

Käsitöiden ohella sisustaminen, ruuanlaitto ja säilöntä edustavat naistapaista luovuutta. Yhteistä näille kaikille on se, että ne liittyvät arkeen ja niitä yhdistää katoavaisuus: lapsille tehdyt vaatteet jäävät pieniksi ja kuluvat käytössä. Ruoka katoaa syöjien suihin. Kodin sisustukset mukautuvat vuodenaikoihin ja sisustustarpeet ja huonejärjestykset muuttuvat perheen tarpeiden muuttuessa esimerkiksi lasten kasvaessa. Ruoka-annoksista, käsitöistä tai uudesta kodin sisustuksesta otetut kuvat tuottavat pysäytyskuvia arjen sykliseen ajankulkuun helposti katoavista ”saavutuksista.” Kuvattu ateria tai kuva valmiiksi saaduista lapasista tallentavat niiden valmistumiseen liittyvän mielihyvän (*Puhti* 22.11.2013) ja samalla vahvistavat ajatusta tällaisesta naistapaisesta toiminnasta arvokkaana ja mielihyvää tuottavana. Sen lisäksi *mitä* blogiyhteisössä erilaisten yhteisten kuvastojen kautta jaetaan, keskeistä on myös se, *miten* jaetaan. Kuvaamamme kodin sisätilaan kiertyvät modaliteetit, käpertyminen ja säilyttäminen, ovat arvolatautuneita toiminnan muotoja, joiden tärkeyttä ylläpidetään jakamalla niihin liittyviä kuvastoja omassa blogissa.

Sukupuoli kotiblogien maisemassa

Suomalaisissa kotiblogeissa käsittelemiemme toimijuuden tapojen kautta rakentuva maisema on vahvasti sukupuolitettu. Länsimaisessa, porvarillisessa ideologiassa koti on 1800-luvulta alkaen kytkeytynyt läheisesti naiseuteen ja identiteettiin. Ranskalainen filosofi ja psykoanalyytikko Luce Irigaray (1993) väittää jopa, että länsimaisessa yhteiskunnassa ja ajattelussa nainen ja naisen ruumis mieltyvät nimenomaan paikaksi, kodiksi miehiselle subjektille. Näin ollen, koska nainen *on* koti, hänestä itsestään tulee kodissa – ja laajemmin kulttuurisesti – paikaton ja koditon. Kotiblogeissa syntyvä läheinen ja ruumiillinen suhde bloggaajan ja kodin välillä tuottaa käsitystä kodista nimenomaan naisten alueena. Näissä blogeissa kotia asuttavat pääasiassa nainen ja lapset, mies on taustalla ja lähinnä vain isän roolissa. Niissä ilmenevää implisiittistä hetero-

seksuaalisuuden oletusta tukevat blogiesittelyissä usein esiintyvät maininnat siitä, että bloggaaja on vaimo ja äiti. Puoliso voidaan mainitaan teksteissä, mutta hänestä ei juurikaan julkaista valokuvia. Sama pätee ystäviin. Internetin julkisessa tilassa kuvallisesti esitetyt intiimit suhteet liittyvätkin juuri äitien ja lasten läheisyyteen, jonka kautta bloggaajat luovat yhteyttä toisiinsa ja lukijoihin. Kotiblogit rakentuvat naisten väliseksi kommunikoinnin muodoksi. Kodin ja arjen julkiseen jakamiseen perustuva intimiteetti blogiyhteisön sisällä paljastuu kuitenkin lähemmässä tarkastelussa yllättävänkin etäiseksi: sitä hallitsee tietty kohteliaisuus ja käyttäytymissäännöt, joiden puitteissa toisille välitetään vain positiivisia asioita.

Tyypillistä kotiblogeissa esiintyvälle kommunikaatiolle on keskinäinen kannustus ja ihailu, eräänlainen kaikukammioefekti (ks. Sunstein 2009), jossa yhteisö muodostuu samanmielisyyden ja jaettujen arvojen ympärille. Kotiblogien kommenttiosastoilla kommentit ovat lähes yksinomaan positiivisia ja ”emopostausta” myötäileviä. Toisaalla – lähinnä keskustelupalstoilla – kotiblogien kuvaama kauneus, harmonia ja onni saattavat synnyttää kärkästäkin keskustelua, ja kiinnostavaa on, että lähinnä avoimesti kaupalliset muoti- ja/tai lifestyleblogit saavat aikaan runsasta vihamielistä keskustelua. Keskustelut liittyvät yleensä kysymykseen luokasta. Bloggaaminen on performatiivista toimintaa ja blogien kautta rakennetaan identiteettiä verkossa.[10] Identiteetin rakentaminen pitää sisällään niin blogin kuvaaman materiaalisen kodin (asunnon, rakennuksen, huonekalut, värit, asuntoa asuttavat ihmiset ja eläimet kuin esineistön ja vaatetuksenkin) kuin kotiblogiyhteisössä implisiittisesti määrittyvät ja määräytyvät tavat kuvata ja esittää tuota kotia – ja sen kautta itseä.

Kaikissa tarkastelemissamme blogeissa naisen tekijyys ja toimijuus erityisesti visuaalisella – mutta pääsääntöisesti myös verbaalisella tasolla – kiinnittyvät kotiin. Toistuva ja rutiininomainen arki pysäytetään nostalgisiksi kuviksi, mikä etäännyttää katsojaa kuvatun kodin arjesta elettynä ja toiminnallisena samalla kun se pyrkii kuvaamaan sitä. Kodista tulee maisema juuri siksi, että kodin

ylläpitämiseen tarvittava työ ja tekniikka, joilla blogien maisemia tuotetaan, pyyhkiytyvät niiden kuvastosta pois (vrt. Williams 1973, 120). Kuvat ovat kiinni tässä hetkessä, mutta samalla irti ajasta. Koti piirtyy esiin maisemana, jossa käperrytään kodin lämpöön, säilötään nykyisyyttä tulevaisuutta varten ja jaetaan arkea ja estetiikkaa koskevia arvoja ja valintoja.

Tässä artikkelissa kuvaamaamme kotiblogien haikeanonnellista ja kotia idealisoivaa maisemaa voidaankin lukea yhtenä merkkinä konservatiivisten sukupuoliroolien paluusta. Niissä esiintyvän nostalgisen tunnelman voi ajatella heijastavan myös kaipuuta kiinnipitävään tai totuttuun, vanhoilliseen sukupuolijärjestykseen. Toisaalta, kuten Anu Koivunen (2000, 347) Elspeth Probynia (1996, 114) myötäillen huomauttaa, nostalgia tulkinnallisena kehyksenä halun tavoin tuottaa itse kohteensa. Nostalgian sijaan kotiblogien kuvien vanhahtavat sävytykset ja vaikkapa luonnonmateriaalien käyttö voidaan tulkita myös pyrkimykseksi muokata ja muuttaa nykyisyyttä.

Pittoreskit kotiblogit asettuvat luontevasti viime vuosina vahvistuneiden hitausliikkeiden (Jalas 2011) kylkeen. Kotiblogeissa ilmenee monia hitausliikkeiden arvomaailmaan kiinnittyviä piirteitä, kuten materiavastaisuus ja se, että tyytyväisyys ja elämän kauneus pyritään löytämään pienistä, arkisista tuokioista. Kotoilu, hidastaminen, leppoistaminen, *downshifting* ja *slow life* ovat käsitteitä, joilla kuvataan oikeastaan hyvinkin samaa asiaa; sitä, että ihminen päättää ”hypätä oravanpyörästä” ja keskittyä siihen, mikä on hänelle tärkeää. Hitausliikkeiden on todettu vetoavan etenkin keskiluokkaan. Ne vaativat oikeutta hyvään työhön, rauhalliseen elämänmenoon ja sosiaalisuuteen; ne ottavat kantaa myös työelämän ulkopuoliseen vapaa-aikaan. Hitausliikkeet vaalivat tasokasta designia, arkkitehtuuria ja gastronomiaa, jotka kaikki mahdollistavat elämänrytmin hidastamisen. Niiden ajatus on osin myös yhteiskuntakriittinen: se, että yksityisestä kokemuksesta lähtevä aikapolitiikka voi parhaimmillaan edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa ja kestävää kehitystä. (Jalas 2011,112–113.) Hitausliikkeiden yleistymisen on kuitenkin pelätty vahvistavan perinteisiä sukupuolirooleja (ks.

esim. YLE Uutiset 22.11.2011) osittain varmasti siksi, että kyseiset liikkeet houkuttelevat erityisesti koulutettuja, hyvässä asemassa olevia naisia.

Kotiblogien kohdalla on merkittävää, että kaikki tähän mennessä löytämämme blogit ovat naisten pitämiä (miespuolinen kumppani on joissain tapauksissa mukana esim. kuvaajana). Myös esimerkiksi *Me naiset* -lehdessä haastatellut vanhoillislestadiolaiset äidit totesivat, että kotoilubuumi tekee heidän elämäntavastaan trendikkään (Myllyoja 2013). Monet aineistomme kotiblogien tekijöistä käyvät töissä, mutta varsinkin kuvallisissa representaatioissa ne tuottavat naiseutta kodin kautta ja kotia naiseuden/naisen paikkana. Tämä liittää kotiblogit selkeästi Riitta Jallinojan (2006) tarkastelemaan familistiseen käänteeseen ja osaksi kyselytutkimusten osoittamaa kehityskulkua, jonka mukaan pienten lasten vanhempien käsitykset sukupuolittuneesta vastuunjaosta perheessä ovat muuttuneet perinteisempään suuntaan viime vuosina (Lammi-Taskula ja Salmi 2014). Keskeistä niissä on nimenomaan yksityinen kokemus arjesta ja arjen hetkissä viipyily, kiireen ”pysäyttäminen” blogissa julkaistaviksi tuokiokuviksi ja -teksteiksi. Henkilökohtaisesta tulee niissä (rajoitetusti) julkista, mutta ei, kuten Anu Silfverberg (2013) nykyäitiyttä ruotivassa *Äitikortti*-kirjassaan kirjoittaa, poliittista siinä mielessä että se asetettaisiin kriittiseen suhteeseen ympäröivän yhteiskunnan ja kulttuurisen kontekstin kanssa. Kotiblogeissa kodista ja arjesta piirtyy esiin (haikean)kaunis, naisia kotiin kutsuva maisema, jossa on selkeitä viitteitä perinteisestä sukupuolijärjestyksestä. Näissä mediamaisemaan tuotetuissa kodin kuvastoissa, ja varsinkin kodin visuaalisissa esityksissä, naisten toimijuus rajautuu perinteiseen kodin piirissä tapahtuvaan pieneen toimijuuteen: naiseus on resurssi juuri kodin piirissä (vrt. Jokinen 2013).

Kotiblogeja lukiessaan voi pohtia, millainen uhka saa käpertymään kotiin, säilyttämään ja jakamaan perinteisten mallien mukaan rakentuvia sukupuolijärjestyksiä ja toimintoja. Julkisessa keskustelussa koti ja perhe esitetään toistuvasti suhteessa työelämään. Yhteiskuntatieteissä on jo ainakin vuosikymmenen ajan puhuttu työelämän ”huonontumisesta” (Siltala 2004), työntekijöiden kes-

kinäisen kilpailun ja työmarkkinoiden epävarmuuden lisääntymisestä (ks. myös esim. Jokinen *et al.* 2011). Prekarisaation[11] käsitteen avulla on kuvattu työntekijöiden aseman muuttumiseen riskialttiimmaksi; se viittaa palkkatyöyhteiskunnan murtumiseen ja turvattomuuteen työmarkkinoilla. Tämä turvattomuus koskettaa erityisesti naisia, joiden olosuhteita globaalisti kuvaavat liikkuvuus, joustavuus, luovuus ja affektit (Jokinen *et al.* 2009, 8). Kotiblogeissa juuri luovuus ja affektit korostuvat. Huolimatta blogien epäpoliittisuudesta niiden heijastelema suoranainen tarrautuminen elettyyn paikkaan on ehkä mahdollista lukea vastarinnaksi. Bloggaaminen on tapa prosessoida henkilökohtaisen elämän toivottua tai ulkopuolisen pakon edessä tapahtunutta muutosta. Kotiblogit tarjoavat paikan ja tilan arkisten ”näkymättömien” asioiden ja kotitöiden näkyväksi tekemiselle.

Lopuksi

Kotiblogeissa tuotetaan tarkkaan rajattua maisemaa kodista. Koti näyttäytyy niissä jännitteisenä suhteena: yhtäältä ruumiillisesti elettynä ja toisaalta etäältä kuvattuna katseen kohteena. Kotiblogit piirtävät näkyviin julkista yksityisyyttä, ihannemaisemaa kodista, jonka kuvastot rajautuvat tiettyjen, perinteisesti naisten elämänpiiriin liitettyjen asioiden ympärille. Tässä maisemassa naisten toiminta kiteytyy kolmeen kuvaamamme modaliteettiin. Käpertymisen, säilyttämisen ja jakamisen kautta pittoreskeissa kotiblogeissa piirtyy esiin suomalaisen arjen kuvasto, jossa sukupuoli, tyyli ja ideologia limittyvät toisiinsa.

Jatkuvan dokumentaation ja pakenevan nyt-hetken tallettaminen saa aikaan vaikutelman kodista jollakin tapaa uhattuna. Lähes päivittäisellä päivittämisen rutiinilla kotiblogit ja -bloggaajat ottavat julkista tilaa haltuun, ”kotoistavat” internetiä, tuottamalla sinne naisten luomia esityksiä kodista ja arjesta naisen maisemana. Paradoksaalisesti tällainen julkisen tilan haltuun ottaminen kuitenkin kuvastonsa kautta nimenomaan vahvistaa perinteisiä sukupuolirooleja.

VIITTEET

[1] Blogi (engl. sanasta *weblog)* on verkkosivu tai -sivusto, johon tuotetaan ajankohtaista sisältöä, yleensä tekstiä ja/tai kuvia, ja johon vanhat kirjoitukset arkistoituvat. Blogia voi pitää yksi tai useampi kirjoittajat ja se voi keskittyä yhteen tai useampaan asiaan. Useimpia blogeja lukijat voivat halutessaan kommentoida. (Laaksonen et al. 2013.) Blogien muodostamassa blogosfäärissä (Keren 2006) tai blogistanissa (Sreberny ja Khiabany 2010) kirjoitetaan ja käydään keskustelua mitä moninaisimmista asioista. 2000-luvun aikana blogeista on muodostunut tärkeä kansalaiskeskustelun ja kanssakäymisen väline.

[2] Lyhenne sanoista do-it-yourself viittaa kaikkeen itse tehtyyn tai tuunattuun.

[3] Meemi – tai internet-meemi – tarkoittaa ilmiötä tai asiaa, jota käyttäjät ryhtyvät kopioimaan. Kotiblogeissa tällaisia meemejä ovat esimerkiksi erilaiset, usein leikkimieliset kysymyslistat, joissa pyydetään kertomaan tiettyjä asioita itsestä.

[4] Performatiiviseen käänteeseen viitaten Rose haastaakin tutkijat tuottamaan uutta sanastoa, jotta voitaisiin puhua erilaisten visuaalisuuksien tuottamisen tavoista, ja teknologioista, joilla erilaisia maisemia ja tuottamia erilaisia subjektiviteetteja tuotetaan. (Merriman et al. 200).

[5] Elina Nopparin ja Mikko Hautakankaan (2012, 16) mukaan henkilökohtaiset bloggaamisen motiivit tekevät blogista yksityisemmän, verkkopäiväkirjan, joka ei pyri suoranaisesti mielipidevaikuttamiseen – toisin kuin vaikka seuraavassa Tuija Saresman artikkelissa tarkastelemat miesasiablogit. Kotiblogeissa ei pyritä tekemään tekijästä tai hänen persoonastaan julkista ja tunnistettavaa toisin kuin muotiblogeissa, joissa kamera kohdistetaan suoraan bloggaajaan ja blogin viehätys on juuri bloggaajassa itsessään, hänen elämäntyylissään ja asuvalinnoissaan. Kotiblogeja kuvaa pikemminkin Mirkka Rekolan (2007) kiteytys: ”Se, joka ottaa kuvan ei näy kuvassa [– –] mutta kuva on hänen silmiensä kuva.” Vaikka kotiblogi vaikuttaa henkilökohtaiselta ja sitä

kirjoitetaan yleensä minä-muodossa, se ei lähemmin tarkasteltuna ole kuitenkaan verrattavissa verkkopäiväkirjan henkilökohtaisuuteen. Kotiblogi ja siinä rakentuva kuva blogin tekijästä rakentuu monisyisessä sosiaalisessa ja intertekstuaalisessa kontekstissa.

[6] Tähän liittyvät eettiset kysymykset lasten oikeudesta yksityisyyteen ovat nousemassa keskustelun kohteeksi (ks. esim. Yle 18.5.2012:

http://yle.fi/uutiset/voivatko_vanhemmat_jakaa_lastensa_kuvia_facebookissa/6100419)

[7] Kuten Noppari ja Hautakangas (2012) ovat huomioineet muotiblogien kohdalla, myös kotiblogeissa rajanveto julkisen yksityisyyden ja yksityisen yksityisyyden välillä näyttäisi liittyvän blogiuran kestoon: ajan myötä bloggaajat saattavat tulla tietoisemmiksi blogiensa monitasoisesta julkisuudesta ja tiukentaa yksityisen yksityisyytensä rajoja. Bloggaaja saattaa myös milloin tahansa päättää poistaa bloginsa, ja vetäytyä siten pois internetin julkisuudesta. Blogin voi aina aloittaa uudelleen ja erilaisella otteella, rajatumpana, kuten osa on tehnyt. (Marraskuussa 2011 tarkasteluumme valitsemistamme kuudestatoista blogista on kevääseen 2013 mennessä kolme sulkenut vanhan bloginsa, yksi rajannut katseluoikeuden vain kutsutuille ja neljä lopettanut.)

[8] Pieni, minimaalinen ja arkinen toimijuus ovat Marja-Liisa Honkasalon (2008, 498) ja Eeva Jokisen (2005) käyttämiä ja kehittelemiä toimijuuskäsityksiä sellaisesta toimijuudesta, joka ei ulkoisesti näytä toimijuudelta lainkaan. Sosiaalitieteissä toimijuutta on käytetty viittaamaan lähinnä sellaiseen aktiiviseen poliittiseen toimintaan, joka tähtää tietoiseen yhteiskunnalliseen muutokseen. Toimijuus on siis sitä, mikä tekee ihmisestä valitsevan ja valtaa käyttävän kansalaisen joka ei vain elä ympäristön ehdoilla, vaan muokkaa elämäänsä vaikuttavia rakenteita. Lois McNay (2004) hahmottelee toimijuutta ”paikaksi”, jossa arkiset kokemukset kohtaavat sosiaaliset rakenteet (Åkerblad 2011). Tarkasteltaessa kotiblogien maisemaa tällaisen ulkopuolisen lukijan silmin ei voida sanoa mitään siitä, mitä bloggaajat mahdollisesti ovat ja millaista heidän offline-todellisuutensa tai blogin ulkopuolinen todel-

lisuus on. (Monet ihmettelevät itsekin, miten suppeaksi heidän blogi-identiteettinsä muodostuu.)

[9] Naistapaisuus viittaa sellaiseen toimintaan, jonka tekijöinä yleensä ovat naiset ja joka siten kulttuurisesti mieltyy ja ”luonnollistuu” naiseuteen ja naisena olemiseen liittyväksi toimimisen tavaksi.

[10] Kotiblogit kietoutuvat merkityksellisellä tavalla bloggaajien (verkko)identiteettiin. Kodin, bloggaajan ja kotiblogin kiinteää kolminaisuutta korostavat myös kielelliset ilmaisut: kun kirjoittaja vaihtaa blogiympäristöä vaikkapa Bloggerista Wordpressiin, hän ”muuttaa” ja huikkaa mennessään: jatkossa löydätte minut ”täältä”. ”Täällä” toimii hyperlinkkinä bloggaajan seuraavaan osoitteeseen. Kuten kodin vaihtaminen, myös muut elämänmuutokset (esimerkiksi ero), saavat bloggaajan vaihtamaan osoitetta ja usein myös identiteettiään blogissa.

[11] Judith Butler (2004) erottaa englannin kielessä prekariaatille kaksi merkitystä: *precarious*, joka viittaa olemassaolon haurauteen, prekariaatin henkiseen ulottuvuuteen, kun taas sanalla *precarity* on poliittisempi merkitys. Poliittista aktivoitumista tai liikehdintää kuvapainotteisista blogeista sen sijaan on turha hakea. Kotiblogit eivät pyri ohjelmajulistuksiin vaan kuvaavat ehkä pikemminkin sosiaalisten muutosten taustalla olevaa *adaptaation* tai *keksimisen, invention tai yhteistuotannon logiikkaa*, jossa keskeisellä sijalla on riitti, jonka ”avulla luodaan sidos ja saadaan aikaan jotain yhteistä ja ymmärrettävää elämän ja maailman epävakauteen”. (Butler 2004, 9–10).

LÄHTEET

Berlant, Lauren (1997) *The Queen of America Goes to Washington City: Essays on Sex and Citizenship.* Durham, N.C., London: Duke University Press.

Butler, Judith (2004) *Precarious Life. The Powers of Mourning and Violence.* London: Verso, New York.

Douglas, Mary (1991) ”The idea of home. A kind of space. *Social Research* 58:1, 287–301.

Dowler, Lorraine & Josephine Carubia & Bonj Szczygiel (2005) ”Introduction. Gender and landscape. Renegotiating morality and space.” Teoksessa Josephine Carubia, Lorraine Dowler & Bonj Szczygiel (toim.) *Gender and landscape. Renegotiating the moral landscape*, s. 1–16. Abingdon & New York: Routledge.

Featherstone, Michael (1991) *Consumer culture and postmodernism.* London: Sage.

Felski, Rita (2000) ”The invention of everyday life” teoksessa *Doing time. Feminist theory and postmodern culture.* New York and London: New York University Press.

Husso, Marita (2003) *Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila.* Tampere: Vastapaino.

Häyrynen, Maunu (2005) *Kuvitettu maa: Suomen kansallisten maisemakuvastojen rakentuminen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Häyrynen, Mauni (2011) ”Miten Suomi maisemoitui.” Teoksessa *Tunne maisema,* s. 24–37. Helsinki: Maahenki.

Irigaray, Luce (1993) *An ethics of sexual difference*. Kääntäneet Carolyn Burke and Gillian C. Gill. London: Athlone.

Jalas, Mikko (2011) ”Kiireestä, kellosta ja kalenterista.” Teoksessa Leif C. Andersson, Ilari Hetemäki, Riitta Mustonen & Ari Sihvola (toim.), *Kaikki irti arjesta,* s. 105–123. Helsinki: Gaudeamus.

Jallinoja, Riitta (2000) *Perheen aika*. Helsinki: Otava.

Jallinoja, Riitta (2006) *Perheen vastaisku. Familistista käännettä jäljittämässä.* Helsinki: Gaudeamus.

Jokinen, Eeva (2005) *Aikuisten arki.* Helsinki: Gaudeamus.

Jokinen, Eeva (2013) ”Prekaari sukupuoli”. *Naistutkimus* 26:1, 5–18.

Jokinen, Eeva *et. al* (toim.) (2011) *Yrittäkää edes! Prekarisaatio Pohjois-Karjalassa*. Helsinki: Tutkijaliitto.

Jokinen, Kimmo (1997) *Suomalaisen lukemisen maisemaihanteet*. Jyväskylä: SoPhi ja Nykykulttuurin tutkimusyksikkö.

Kaskisaari, Marja (2004) ”Työstä uupunut. Kärsimyksen modaalisuus.” Teoksessa Eeva Jokinen, Marja Kaskisaari & Marita Husso (toim.), *Ruumis töihin! Käsite ja käytäntö*, s. 125–150. Tampere: Vastapaino.

Keren, Michael (2006) *Blogosphere. The new political arena*. Lanham: Lexington Books.

Koivunen, Anu (2000) ”Takaisin kotiin. Nostalgiaselityksen lumo ja ongelmallisuus.” Teoksessa Anu Koivunen, Susanna Paasonen & Mari Pajala (toim.), *Populaarin lumo. Mediat ja arki*, s. 326 –353. Turku: Turun yliopisto.

Kokko, Sirpa (2007) *Käsityöt tyttöjen kasvatuksessa naisiksi*. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Kokko, Sirpa (2013) ”Käsin tehty sukupuoli. Käsitöiden feminiinisten ja maskuliinisten käytäntöjen oppiminen luokanopettajaksi opiskelevien naisten ja miesten muistoissa.” *Naistutkimus* 25:1, 21–33.

Laaksonen, Salla-Maaria, Janne Matikainen ja Minttu Tikka (2013 toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.

Lammi-Taskula, Johanna ja Minna Salmi (2014) ”Isät, työ ja perhe.” Teoksessa Petteri Eerola & Johanna Mykkänen (toim.), *Isän kokemus*, s. 75–90. Helsinki: Gaudeamus.

McClintock, Anne (1995) *Imperial leather. Race, gender and sexuality in the colonial contest*. London: Routledge.

Mcnay, Lois (2000) *Gender and agency. Reconfiguring the subject in feminist and social theory.* Cambridge: Polity Press.

Merriman, Peter, George Revill, Tim Cresswell, Hayden Lorimer, David Matless, Gillian Rose & John Wylie (2008) ”Landscape, mobility, practice.” *Social & Cultural Geography*, 9:2, 191–12.

Moran, Leslie, Beverly Skeggs, Paul Tylerl & Karen Corteen (2004) *Sexuality and the politics of violence and safety*. London: Routledge.

Myllyoja, Essi (2013) ”Tyylikkäästi uskossa.” *Me naiset* 12/2013, 56–61.

Noppari, Elina ja Hautakangas, Mikko (2012) *Kovaa työtä olla minä. Muotibloggaajat mediamarkkinoilla.* Tampere: Tampere University Press.

Paasonen, Susanna (2009) ”Immaterial homes, personal spaces and the Internet as a rhetorical terrain.” Teoksessa Hanna Johansson & Kirsi Saarikangas (toim.), *Homes in transformation. Dwelling, moving, belonging*, s. 338–357. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Partanen, Minttu-Maaria (2011) ”Downshiftaus saattaa vahvistaa perinteisiä sukupuolirooleja.” YLE Uutiset 22.11.2011. http://yle.fi/uutiset/downshiftaus_saattaa_vahvistaa_perinteisia_sukupuolirooleja/5456998. Katsottu 9.4.2013.

Probyn, Elspeth (1996) *Outside belongings.* London: Routledge.

Rose, Gillian (1993) *Feminism and geography. The limits of geographical knowledge*. Cambridge: Polity Press.

Ross, Alexander (1986) *The imprint of the picturesque on nineteenth century British fiction.* Waterloo, Ont., Canada: Wilfrid Laurier University Press.

Saarikangas, Kirsi (2006) *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Sarantola-Weiss, Minna (2009) ”Representations of the Finnish home in the interior decoration magazines of the 1960s and 1970s.” Teoksessa Hanna Johansson & Kirsi Saarikangas (toim.), *Homes in transformation. Dwelling, moving*, belongings. 39–73. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Silfverberg, Anu (2013) *Äitikortti. Kirjoituksia lisääntymisestä.* Helsinki: Teos.

Siltala, Juha (2004) *Työelämän huonontumisen lyhyt historia. Muutokset hyvinvointivaltioiden ajasta globaaliin hyperkilpailuun.* Helsinki: Otava.

Skeggs, Beverley (2004) *Class, self, culture.* London: Routledge.

Soronen, Anne (2011) *Tavallisuudesta tyylikkyyteen? Sukupuoli ja maku kodinmuutosohjelmissa.* Helsinki: Helsingin yliopisto.

Sreberny, Annabelle & Gholam Khiabany (2010) *Blogistan: The Internet and Politics in Iran.* New York: I.B. Tauris.

Sunstein, Cass R. (2009) *Republic.com 2.0*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.

Sääskilahti, Nina (2011) *Ajan partaalla. Omaelämäkerrallinen aika, päiväkirja ja muistin kulttuuri*. Jyväskylän yliopisto: Nykykulttuurin tutkimusyksikkö.

Tuan, Yi-Fu (1982) *Segmented worlds and self. Group life and individual consciousness.* Minneapolis: University of Minnesota Press.